

sappenhoofden alsmede het insnijden van schietgaten bij dag, tegenover getrokken geschut eene onmogelijkheid.

Bij het gebruik van getrokken geschut tot bresschieten en het demonteren van schietgaten in muren, dient echter nog overwogen te worden, of men daartoe geen grooter kaliber behoeft, aangezien nog niet genoeg onderzocht is, of men ook uit getrokken geschut van zwaar kaliber, aangenomen dat dit met trekken kan voorzien worden, projectielen schieten kan.

Eindelijk blijft de bedenking over, dat,

aangezien, naarmate eene geschutsoort in minder gevallen bruikbaar is, ook des te grooter getal stukken in den vesting- en belegeringsoorlog vereischt wordt, het getrokken geschut niet in groot getal kan worden ingevoerd. Daarentegen is de invoering van dit geschut bij de vesting- en belegeringsartillerie, hoewel dan ook in gering getal, allezins geschikt om de beide artilleriesoorten groote voordeelen te verleenen. In verband met het verbeterd infanteriegeweer zullen zij den vesting- en belegeringsoorlog in vele opzigten belangrijk kunnen wijzigen.

DE TIEN AUGUSTUSDAGEN VAN 1831 IN BELGIE.

MET EENE KAART.

Nog meer op de volken dan op bijzondere personen rust de verplichting, zich te verdedigen tegen alles wat de kwaadwilligheid of de nijd kan uitdenken, om hunne eer of belangen te krenken.

Indien dit ten allen tijde waar is, het is zulks vooral in het tijdperk waarin wij leven.

Geheel Europa maakt thans, als het ware, slechts een enkel publiek uit, dat, na kennismeming der processtukken, meestal een onherroepelijk vonnis velt.

Het wordt dus van volstreckte noodzakelijkheid aan deze vierschaar alle bescheiden voor te leggen, die haar kunnen inlichten en tot het nemen van eene regt-

vaardige en onpartijdige beslissing kunnen leiden.

Die gedachten kwamen bij ons op onder het lezen van een werkje dat, eenige maanden geleden, te Brussel is uitgegeven, onder den titel van:

» *Réponse aux allégations Anglaises, sur la conduite des troupes Belges en 1831. Par un officier-général.* »

Dat werkje, hetwelk den Belgischen generaal RENARD tot schrijver heeft, bestaat uit drie brieven, welke vroeger achtereenvolgend in de *Indépendance Belge* waren verschenen (1).

(1) Deze brieven zijn buitendien opgenomen in het *Journal de l'armée Belge* van dit jaar.

Die brieven bevatten eene met warmte geschreven en volledige wederlegging van de kwaadwillige en beleedigende woorden, die de Engelsche drukpers heeft gevonden tegen het Belgische leger te verspreiden en die zelfs in den boezem van het parlement weerklink hebben gevonden.

Wij zijn van oordeel dat de generaal RENARD door het uitgeven dier brieven, eene daad van ware vaderlandsliefde heeft verrigt, want het is ontwijfelbaar dat die aanvoeringen (« *Allégations* »), wanneer zij onbeantwoord waren gebleven, telken reize te berde zouden worden gebragt, wanneer omstandigheden als die daartoe aanleiding hebben gegeven, zich zouden voordoen. Op die wijze zou er gaande weg meer en meer aan gehecht zijn en eindelijk zouden zij als waarheden zijn aangenomen die niet de minste tegenspraak dulden.

Ziedaar de schoone, de lichtzijde van het werk van den generaal RENARD; de schaduwzijde daarvan is, dat hij zich niet vergenoegt met de zaak tusschen de Engelsche schrijvers en zich-zelven uit te maken, maar er een derde in betreft.

Die derde zijn wij, en hetgeen hij ten onzen opzigte zegt is verre van het kenmerk te dragen der billijkheid en onpartijdigheid, die hij voor zijn eigen vaderland eischt.

Dat zich eene stem heeft doen hooren tegen de weinig hoffelijke wijze waarop de generaal RENARD ons behandelt, heeft ons — het is naauwelijks noodig dit te zeggen — groote voldoening gegeven. Die stem heeft ons, wel is waar, uit den vreemde toegeklonken, doch, van waar zij ook gekomen is, wij hebben haar vernomen

als die eens vriend's, die, terwijl hij voor ons optrad, tevens voor de waarheid streed.

De Fransche « *Spectateur Militaire* » van den 13^{den} Augustus ll. bevat een zeer beknopt artikel over den Tiendaagschen Veldtogt, hetwelk, zonder in wijdloopige strategische of taktische bijzonderheden te treden, een kort relaas aanbiedt der marschen en manoeuvres van het Nederlandsche leger, welke de algeheele vernietiging des vijands ten gevolge hadden en waaruit blijkt, dat die veldtogt niet ongelijk is geweest aan een strijd op het schaakbord, waarin de Koning onzer tegenpartij schaakmat is gezet.

Wij hebben dat verhaal, door de vertaling die wij hieronder laten volgen, aan onze lezers willen doen kennen en hebben getracht het zoo getrouw mogelijk weder te geven; wij hebben niets aan den oorspronkelijken tekst veranderd; indien er misslagen in bestaan, dan zijn ze ons ontsnapt. Echter kunnen er in worden aangetroffen, en wanneer zij ons, in dat geval, worden medegedeeld, zullen wij ons haasten ze bekend te maken en de opgave der daadzaken, herstellen, overeenkomstig de inlichtingen die men ons wel zal hebben willen verstrekken.

Maar laat ons nog eens terugkomen op het werkje van den generaal RENARD; hij zegt daarin onder anderen:

»Belgie is aan Holland verkocht geworden, en in het traktaat van 's Gravenhage van den 21sten Julij 1814, lag reeds de kiem der omwenteling van 1830.»

Wij kunnen dat gevoelen niet deelen,

integendeel gelooven wij dat de hereeniging van al de Nederlandsche gewesten, onder het bestuur van een Vorst uit het huis *van Oranje*, een der schoonste ontwerpen van de nieuwere staatkunde is geweest en dat in die verbinding volstrekt niets wordt gevonden, wat de veronderstelling vol bitterheid van den generaal RENARD regtvaardigt.

Het nieuwe Koninkrijk der Nederlanden met de schoone buitenlandsche bezittingen die het nog had, beantwoordde meer dan eenig ander land aan de voorwaarden van voorspoed, vrijheid en geluk, en de gebeurtenissen van 1831 en der volgende jaren hebben getoond tot welke magtsontwikkeling de vereenigde Nederlanden in staat zouden zijn geweest, indien zij eens gezamenlijk hunne krachten tegen eenen gemeenschappelijken vijand hadden beproefd. Maar om daartoe te geraken was het zeker noodig, dat de vereeniging der twee groote deelen van het Koninkrijk wél bevestigd ware, en tot die innige vereeniging, waarvan de verwezenlijking zeker geen gemakkelijk vraagstuk was, is het niet gekomen.

Wij zullen in dezen oogenblik de oorzaken niet trachten op te sporen, welke verhinderd hebben dat aan die voorwaarde is voldaan.

Dit zou op zich-zelf reeds een ondankbaar werk en daarbij geheel nutteloos wezen; wij vergenoegen ons de hoofdomstandigheden te vermelden die de scheiding van België ten gevolge heeft gehad.

Die scheiding op zich-zelve genomen, was voor Noord-Nederland niet zoo betreurenswaard. Men heeft die echter met

leede oogen aangezien, omdat zij gepaard ging met en gevolgd werd door een' staat van spanning, die negen jaren geduurd heeft en waarvan de gevolgen voor ons zeer verderfelijik zijn geweest. Gelukkig evenwel is eene reeks van gunstige omstandigheden, waardoor de algemeene welvaart is wedergekeerd, ons in onzen staat van uitputting ter hulp gekomen, en indien wij op dit oogenblik onzen toestand onbevooroordeeld beschouwen, dan vinden wij dien voordeeliger dan in eenig ander tijdperk onzer geschiedenis.

België is thans een onafhankelijke staat, als voormuur tusschen Frankrijk en ons land gelegen, en als zoodanig voldoet het geheel aan wat Noord-Nederland kon wenschen en moest trachten te verkrijgen. Het doel dat zoolang door het voormalig Gemeenebest der Vereenigde Nederlanden werd beoogd, is dus bereikt, en wij aarzelen niet te verklaren, dat de tegenwoordige staat van zaken voor ons verre te verkiezen is boven dien van vóór 1830. De beide rijken genieten alle voordeelen die hunne vereeniging kon aanbieden, zonder een harer nadeelen te ondervinden. Wij zullen gaarne zien dat België meer en meer in voorspoed toeneme; wij wenschen het eene steeds vermeerderende ontwikkeling van alle voordeelen toe die de Hemel met zoo kwistige hand aan dat schoone land heeft toebedeeld; wij verlangen alle belemmeringen te zien verdwijnen die onze aanraking en vrijen handel met zijne bewoners nog in den weg staan, en eindelijk blijft ons nog overig den wensch te uiten, dat de herinnering aan de grieven die vroeger wederzijds mogen

hebben bestaan, voor immer worde uitgewischt.

De generaal RENARD heeft, naar onze wijze van zien, een zeer grooten misslag begaan, door de gebeurtenissen van een vervlogen tijdvak in het geheugen terug te roepen, zonder daarbij in rekening te brengen de denkbeelden welke de staatkunde van den toenmaligen tijd beheerschten; want het is onbetwistbaar dat men de menschen of de gouvernementen niet met juistheid kan beoordeelen, dan met inachtneming van de vooroordeelen van hunne eeuw.

Iets anders is het eene gebeurtenis naar haren tijd te beoordeelen, dan wel een geschiedkundig vraagstuk op te lossen naar inzichten die, ten gevolge van lang daarna ontdekte lichtpunten in de zaak, later verkregen zijn.

Indien de staatkunde onzer voorvaderen baatzuchtig en bekrompen moge schijnen; indien het Gemeenebest der Vereenigde Nederlanden zijn' vooruitgang heeft gezocht ten koste van zijnen nabuur, dan heeft het slechts in de algemeene begrippen van zijnen tijd gedeeld. Thans worden die valsche herekeningen door het gezond verstand gewraakt; thans wordt in het land niemand gevonden die niet overtuigd is, dat de rijkdom de vrucht is van den arbeid; dat de arbeid alle hindernissen die hem in den weg komen, moet weten te overwinnen; dat dien arbeid te willen voorthelpen, ten koste van anderen, slechts een hulpmiddel van korten duur is, hetwelk niet in gebreke zou blijven de verstandelijke krachten van den arbeider te vernietigen, wiens pogen op den weg

van verbetering en volmaking nimmer een enkel oogenblik mag stil staan.

Wij komen tot het besluit:

Nederland en België bevinden zich wederkeerig in de gunstigste omstandigheden. De wrijving, die de zamenvoeging had te weeg gebracht en die den gang van het bestuur belemmerde, heeft opgehouden. De beide landen naast elkander gelegen, zullen meer en meer overtuigd worden dat de voorspoed van beide volken afhangt van dien van ieder in het bijzonder, en dat hun gemeenschappelijk belang vordert, dat er tusschen hen geen andere naijver besta, dan om elkander te doen deelen in de overwinningen, die door ieder hunner behaald worden op het gebied van kennis, welke tot heil der menschheid strekt.

Overigens brengt hun belang, vooral in betrekking tot hun bestaan, mede, dat zij innig verbonden blijven.

Omringd van groote mogendheden, die heden door de staatkunde verbonden zijn, en morgen door haar worden gescheiden, al naarmate hare overeenstemming wordt begunstigd of verstoord door eene dier menigvuldige toevallige omstandigheden, waarvan dikwijls het lot der wereld afhangt, is het klaarblijkelijk dat zij altijd gereed moeten zijn zich te verdedigen. België heeft die noodzakelijkheid wel begrepen en toont dat het geen offer te groot acht, om zich in staat te stellen, met goed gevolg weêrstand te bieden of met eere te bezwijken. Zoodanige houding is waardig en edel! Zij is geschikt om sympathie en vertrouwen in te boezemen, aan hen, die zich aan het lot dier natie willen verbinden en die er zich niet van

kunnen losmaken zonder zich eene toekomst voor te bereiden, vol van bittere teleurstelling, waartoe onfeilbaar leidt, iedere berekening door de zwakheid ingegeven.

Eene verderfelijke neiging, die niet genoeg kan worden bestreden, is voorzeker de lasterlijke zucht om, door het verdraaijen der gebeurtenissen, zijne eigene verdiensten te verheffen, ten koste van die van anderen.

Die neiging van kleingeestigen naijver, vertoont zich vooral in onze dagen bij de Engelschen; in het bijzonder in krijgssaken.

Met hardnekkige volharding eigenen zij zich uitsluitend al den roem eener overwinning toe, en stellen het gedrag hunner oude bondgenooten in het ongunstigste licht.

Onder een groot getal voorbeelden die deze bewering kunnen staven, zullen wij slechts opnoemen het verhaal van den kapitein SIBORNE, betreffende den slag van Waterloo.

Dat geschrift, zoo eerroovend voor een gedeelte der bondgenooten van Engeland, is echter zegepralend wederlegd door den Nederlandschen kapitein KNOOP.

Ofschoon de wederlegging van den Heer KNOOP, slechts de uitdrukking is van gevoelens, die in het hart van ieder braaf militair gegrifd moeten zijn, moet men erkennen dat het talent waarmede hij schreef, zeer moeilijk te evenaren, zoo niet onnavolgbaar is. Hij toont aan dat de Engelsche schrijver zich-zelf gedurig

tegenspreekt, en hij ontzenuwt tevens al zijne aantijgingen zóó bondig en overtuigend, dat omtrent hare valsheid niet de minste twijfel overblijft.

Die wederlegging in de fransche taal overgebracht, heeft door uw geacht tijdschrift de grootste openbaarheid verkregen, en is overal ontvangen en gelezen als een zoo luisterrijke triump der waarheid verdient.

Thans geldt het echter niet eenig weinig bekend schrijver, verhevener strijders werpen den handschoen toe; het zijn leden van het Engelsch Parlement, wier kwaadwillige zinspelingen de regmatigste gevoeligheid hebben opgewekt.

Het is bedroevend te vernemen dat achtbare mannen, leden eener vergadering waarin de hoogste staatsbelangen worden overwogen, met eene onbegrijpelijke ligvaardigheid vraagpunten behandelen, waarmede de nationale eer van andere volken zoo innig verbonden is; en hen te zien afdalen tot de rol van onbeschaamde lasteraars.

Dat hunne, in plegtige oogenblikken, met eene ongehoorde verwaandheid en partijdigheid, geuite oordeelvellingen een diep gevoel van afkeer inboezemen, en dat een officier heeft begrepen *ze niet onbeantwoord te mogen laten*, dat vinden wij niet alleen zeer natuurlijk, maar zelfs zeer lofwaardig.

Wij brengen dus gaarne hulde aan de toewijding van den generaal RENARD.

Het is eene goede en schoone daad van hem geweest, zich over dien afkeer heen te zetten en de onverdiende beschuldigingen af te weren, waaraan het Belgisch leger heeft blootgestaan.

Wij willen even gaarne regt doen weder- varen aan de bekwaamheid waarmede de drie brieven zijn geschreven, welke door dien generaal, in antwoord op de Engelse beweringen, nopens het gedrag der Belgische troepen in 1815, openbaar zijn gemaakt.

Evenwel, de heer generaal RENARD zal ons wel twee aanmerkingen willen veroorloven en toestaan, dat ook wij voor ons eischen, wat hij voor zich-zelfen vraagt, namelijk: »een billijk en onpartijdig onderzoek.»

Vooreerst meenen wij regt te hebben ons te verwonderen, den eersten zijner brieven ontsierd en zelfs misvormd te zien, door een stelsel van verwijten, gerigt aan een volk waarmede België sedert verscheidene jaren betrekkingen van goede nabuurschap onderhoudt, en die zij wenscht — althans wij veronderstellen het — te blijven onderhouden, in het welbegrepen belang van beide volken.

De grieven die de generaal RENARD te dezer gelegenheid bij zijne landgenooten in herinnering brengt, zijn slechts eene herhaling van hetgeen in 1829 en 1850 zoo kwistig werd verspreid.

Ieder weet met welk doel de Belgische bevolking toen in die klagten werd ingewijd, en het is niemand thans onbekend dat het volkomen bereikt is. Op dat onderwerp terug te komen is ons geheel ontijdig toegeschenen.

Het doet ons leed dat de generaal RENARD gemeend heeft, die herinneringen te moeten opwekken, en het zou ons nog meer leed doen, indien hij daartoe ware aangezet door andere beweegredenen,

dan om het meestmogelijk effect te maken.

In de tweede plaats, en dit is het hoofdpunt, gevoelen wij ons gedrongen den heer generaal RENARD te wijzen op eene der laatste zinsneden van zijnen derden brief; die zin luidt vertaald aldus;

» Het leger van de Schelde wist echter » eene uitkomst te verkrijgen, van onbegrensden invloed voor het oogenblik.

» Door zijne uitvallen op Westerloo en » Scherpenheuvel en door zijn frontaanval » op Boutersem, vertraagde het den marsch » van het zegevierend leger, lang genoeg » om den Franschen tijd te geven Brussel » te bereiken.

» De Hollanders waren den 2^{den} te Turnhout; den 12^{den} kwamen zij eerst voor » Leuven (10 uren afstand)'' (blz. 77) (1).

Indien er hier eenvoudig sprake ware geweest van eene militaire wandeling van Turnhout naar Leuven, dan zou men waarlijk reden hebben zich te verwonderen, dat het Nederlandsche leger tien dagen noodig heeft gehad om die ruimte te doorloopen. Doch de generaal RENARD is een te goed krijgskundige, om niet te weten dat een leger, wanneer het zich tusschen twee vijandelijke legerkorpsen plaatst, met het voornemen om het een na

(1) La division de l'Escaut sut néanmoins obtenir un résultat immense pour l'époque. Par ses pointes sur Westerloo et sur Montaigu, et par son attaque de front sur Boutersem, elle retarda la marche victorieuse assez longtemps pour permettre aux Français d'arriver à Bruxelles. Les Hollandais étaient à Turnhout le 2, ils n'arrivèrent devant Louvain que le 12 (10 lieues).

Journal de l'armée Belge, 8e volume, 3e livraison, 4e année, pag. 123.

na het ander te verslaan, dat doel niet bereikt zonder marschen en contra-marschen, die klaarblijkelijk meer tijd vereischen dan gevorderd wordt om den gegeven afstand in eene regte lijn af te leggen.

Wat was de taak van het Nederlandsche leger?

Het moest zich bewegen tusschen twee legerkorpsen, aan welke de verdediging van België was toevertrouwd; de vereeniging dier korpsen beletten en ze afzonderlijk bevechten.

Hoe heeft het die taak volbragt?

Het opereerde met zooveel beleid, dat die beide legerkorpsen, het één na het ander geslagen, zich zonder uitkomst verloren zagen, en wel zoo, dat er ter naauwernood één enkele weg overbleef langs welke de vijandelijke bevelhebbers konden ontsnappen, om zich zelve te redden. Het komt ons voor, dat *tien dagen* niet te veel zijn, om zoodanige uitkomst te erlangen!

Overigens heeft de heer generaal RE-NARD zich tweemaal in de aangehaalde zinsnede vergist.

Het was niet op den 2^{den} Augustus dat de Nederlandsche troepen zich vóór Turnhout bevonden, want eerst in den morgen van dien dag stelde het leger van den Prins van ORANJE zich in beweging, verliet zijne kantonnementen om voorwaarts te rukken en de grenzen te overschrijden.

Het was ook niet alleen vóór Leuven dat de Hollanders op den 12^{den} post vatteden, maar wel degelijk ook *achter* Leuven, vermits eene hunner divisien,

door een' zeer stouten flankmarsch, de stad omtrok en op dien dag de wegen van Tervueren en Brussel naar Leuven bezette, waardoor alle gemeenschap tusschen deze laatste plaats en de hoofdstad des rijks verbroken werd.

Zie hier overigens eene schets der bewegingen van het leger des Prinsen van ORANJE, waaruit blijkt, in welke rigting de troepen zich van den 2^{den} tot den 12^{den} Augustus 1831 hebben bewogen; men zal er het bewijs in vinden, dat de doorluchtige veldheer het plan van den veldtogt met volkomen juistheid had beraamd; dat geen oogenblik verloren is gegaan, en dat de troepen de voorschreven marschen met een onderling verband en eene vastheid hebben uitgevoerd, waardig de uitkomst die zij hebben verkregen.

De Prins van ORANJE kommandeerde een legerkorps waarvan de numerieke sterkte omstreeks 56000 man beliep.

De infanterie was verdeeld in drie divisien en eene reserve-divisie.

Elke divisie bestond uit 10 à 12 bataillons en maakte twee brigades uit, die weder uit 5 à 6 bataillons, benevens een vrijkorps van 2 à 500 tirailleurs was zamengesteld. De reserve-divisie was 8 bataillons sterk.

De divisie kavallerie telde 5000 paarden, verdeeld in twee brigades: de 1ste zamengesteld uit 10 eskadrons zware, de 2de uit 7 eskadrons ligte kavallerie.

Twee eskadrons waren gedetacheerd bij de reserve-infanterie.

De artillerie telde 72 vuurmonden, verdeeld in 9 batterijen van 8 stukken, waarvan 4 rijdende en 5 veld-artillerie; —

onder de laatste was eene batterij 12 C^{rs} , alle andere waren 6 C^{rs} .

Bij iedere divisie infanterie en bij de reserve-divisie was eene batterij veld-artillerie ingedeeld, en bij elke brigade kaval-lerie eene halve batterij rijdende artillerie; zoo dat nog drie rijdende batterijen en die der 12 C^{rs} , met de zware kavallerie, een korps uitmaakten, dat steeds in de hand van den opperbevelhebber, en bestemd was om de bewegingen van de andere troepen te ondersteunen, dáár waar zij de meeste tegenkantsing zouden ontmoeten.

De PRINS VAN ORANJE had tot chef van den staf, den luit.-generaal BARON DE CONSTANT REBECQUE en tot adjunct-chef van den staf, den luit.-kolonel BARON NEPVEU, thans luit.-generaal, adjudant des Konings en chef van den generalen staf des legers.

De divisien werden gekommandeerd:

De 1ste door den luit.-generaal BARON VAN GEEN.

De 2de door den luit.-generaal Hertog BERNARD van Saxon-Weimar.

De 3de door den luit.-generaal MEIJER.

De reserve-divisie door den luit.-gene-
raal CORTHEIJLIGERS.

De luit.-generaal TRIP stond aan het hoofd van de divisie kavallerie.

De kolonel LIST, kommandeerde de artillerie.

Door de gebeurtenissen van het jaar 1850, was het Nederlandsche leger geheel uiteengerukt. Eene geheele nieuwe zamenstelling was noodzakelijk geworden; de grondstoffen waarover men beschikken kon, moesten in zamenhang worden gebragt met die, welke men scheppen moest;

en terwijl er moest worden gezorgd voor de algemeene verdediging des lands, hetwelk, onvoorbereid, met een' onverwachten aanval bedreigd werd, was het onvermijdelijk de totale sterkte aan manschap-
pen, ten minste tot 100,000 op te voeren, wilde men over een mobiel leger van 56,000 beschikken, om in het veld te verschijnen.

Het scheppen van dat leger werd toe-
vertrouwd aan den Prins FREDERIK der Nederlanden; en men heeft het aan de onvermoeide werkzaamheid en zorgen van dien Vorst dank te weten, dat de veldtogt van 1851 heeft kunnen plaats hebben.

Onbetwistbaar is het dat eene vereeni-
ging van groote hoedanigheden vereischt wordt om een leger aan te voeren; dat alleen hij, die begaafd is met zeer uit-
muntende geestvermogens, in staat is het plan voor een' veldtogt te beramen, en het uit te voeren met dien moed en dat vertrouwen in zijne berekeningen, die daarvan alleen den goeden uitslag kunnen verzekeren; maar de eerste voorwaarde evenwel is, een leger te hebben. Welnu dat, waarvan hier sprake is, moest ge-
schapen worden onder de gevaarlijkste en pijnlijkste omstandigheden, en te midden der ontbinding van bijna alle korpsen.

Die hoogst gewigtige taak, van welker volvoering de toekomst des lands afhing, nam de Prins op zich, en de daad heeft bewezen, dat die taak noch de krachten, noch de bekwaamheden van den Vorst te boven ging, wiens toewijding aan het vaderland, altijd onbegrensd is geweest.

Ons voornemen is niet een volledig ver-
haal van den bedoelden veldtogt te geven,

nog minder een betoog te leveren betrekkelijk het plan dat gevolgd is, nopens de tijdigheid der onderneming, of opzigens de kansen van welslagen die zij, uit een staatkundig oogpunt beschouwd, kon opleveren; wij willen eenvoudig doen kennen welk gebruik gemaakt is van de dagen van den 2^{den} tot den 12^{den} Augustus 1851.

De bevolking van België, door den opstand en het voorspiegelen van onafhankelijkheid in beweging gebragt, had eensklaps de wapenen opgevat, en het bestuur dat zij zich gekozen had, zich deze geestdrift ten nutte makende, had hoegenaamd geene bezwaren ontmoet in de oprigting van een goed en talrijk leger, waarvoor al de grondstoffen, om zoo te spreken, voor de hand lagen, terwijl het overigens steun vond in de hulp van twee magtige bondgenooten, die, van den beginne af, de zaak ten volle hadden omhelsd.

Naarmate de opgerigte korpsen gereed waren, werden zij naar de grenzen gezonden, waar zij in den oorlog werden ingewijd, door dagelijksche kleine voorposten-gevechten.

Welhaast ontstond uit de vereeniging van die korpsen een leger dat aanvallerwijze kon werken, of wel zich tot de verdediging bepalen, al naarmate de omstandigheden dit medebragten.

Het tooneel waarop zich de zuiver krijgskundige kwestie zou ontknoopen, was ten oosten door de Maas, ten westen door de Schelde begrensd, en bood overigens nog al vreemsortige bijzonderheden aan.

In de vierhoekige ruimte, ten oosten en westen bepaald door de voormelde rivieren, ten noorden door eene reeks van

vestingen welke onze troepen bezet hielden, en ten zuiden door een onafgebroken muur van versterkte plaatsen, als: Luik, Hoei, Namen, Charleroy, Bergen, Ath, Doornik, Menen, Yperen en Ostende, allen in het bezit van den vijand, bevonden zich strategische punten, aan welke de loop der staatkundige gebeurtenissen eene bestemming had gegeven, zeer verschillende met die, welke zij zouden gehad hebben, indien de oorlog niet onmiddellijk ware voorafgegaan door eene plotselinge scheuring tusschen twee deelen van hetzelfde rijk.

Zoo had de vesting Venlo eene vijandelijke bezetting, die onze flanken verontrusten en ons in den rug vallen kon; terwijl wij, meester van het kasteel van Antwerpen en van de militaire wegen om er te komen, de gelegenheid hadden om alle bewegingen des vijands te belemmeren en hem tot de grootste omzigtigheid aan die zijde te dwingen.

De sterkte van het vijandelijke leger werd geschat op 60 à 65,000 man, uitmakende twee hoofdkorpsen: het leger van de Maas en dat van de Schelde, onder de bevelen van de generaals DAINE en TIEKEN DE TERHOVEN.

De vierhoek dien wij beschreven, bood vele uitnemende stellingen aan. De vijand kon er zich in zamentrekken en ons afwachten, om onder de gunstigste omstandigheden voor hem een algemeen treffen uit te lokken, of beter, hij kon op onze nadering terugtrekken, zelfs de hoofdstad des rijks verlaten en den zetel van het bestuur tijdelijk naar een der versterkte plaatsen van het zuidelijk frontier over-

brengeu; ons tegenhouden door afzonderlijke gevechten, telkens, wanneer het terrein hem gunstig was; hij kon ons dwingen onze hoofdmagt meer en meer te verzwakken, door ons te noodzaken tot het afzenden van talrijke detachementen, om onze verbindingen te beschermen die onophoudelijk bedreigd konden worden door zijne partijgangers, omdat het aan deze zoo gemakkelijk zou geweest zijn, ons in den rug te vallen en onze operatielijnen te breken.

Het eenige middel om den vijand te beletten een dezer plannen uit te voeren — beide even gevaarlijk voor het aanvallend leger — bestond in stout voorwaarts te rukken, zich tusschen de beide vijandelijke korpsen te plaatsen, onverhoeds aan te vallen en zich door geene overweging hoegenaamd van zijn stuk te laten brengen, en zulks had inderdaad plaats.

De doorluchtige Vorst die ons aanvoerde, had wel begrepen, dat alleen een volkomen gelukkige uitslag den aanval zou kunnen regtvaardigen; en die kon men niet verwachten zonder de krachtigste uitvoering van zijn plan.

De onderneming was inderdaad zeer stout; het gold toch niets minder dan met eene betrekkelijk zwakke magt tot in het hart van België door te dringen, terwijl men van alle zijden door moeilijkheden van verschillenden aard omringd was; den vijand aan de eene zijde aan te vallen en hem te gelijker tijd aan de andere in bedwang te houden; hem op alle punten te misleiden, door bewegingen, welke bij de geringste nalatigheid konden worden vrijdeld of mislukken.

Alles zou hier afhangen van den spoed der uitvoering.

Den 2^{den} Augustus 1831 hadden de troepen de wapenen opgevat, om in den vroegen morgen voorwaarts te rukken.

De bevelhebbers der divisien waren twee dagen te voren met de voorgenomen bewegingen bekend gemaakt.

Het leger bevond zich gedeeltelijk in kantonnementen langs de grenzen en gedeeltelijk in een kamp, tusschen Breda en Tilburg, in de nabijheid van het dorp Rijen.

Het groote hoofdkwartier was te Breda; dat der divisien als volgt:

- 1° Divisie te Breda.
- 2° » kamp bij Rijen.
- 3° » te Eindhoven.
- Reserve » te St. Oedenrode.
- Zware kavallerie te Oosterhout.
- Ligte » te Eindhoven.

2 Augustus: De voorhoede van de 2° divisie ontmoette den vijand in het dorp Ravels, waaruit onze tirailleurs hem niet konden verdrijven; doch het eerste bataillon dat op de plaats verscheen, veroverde het dorp met de bajonet; en men vernam dat de troep die het verdedigde, tot het korps van den generaal Niëllon behoorde, die de voorposten van het Schelde-leger aanvoerde.

Van den 2^{den} op den 3^{den} Augustus:
Groot hoofdkwartier te Baarle-Nassau.

- 1° Divisie idem.
- 2° » te Poppel.
- 3° » te Bergeijk.
- Reserve » te Eindhoven.
- Zware kavallerie te Alphen.
- Ligte » te Bergeijk.

3 Augustus; De beweging werd voortgezet: Van Ravels uitgaande, ontmoette de 2^e divisie den vijand, die eene stelling had genomen aan gene zijde eener diepte, die den weg naar Turnhout doorsnijdt.

Hij vergenoegde zich eenige kanonschoten op ons te lossen, trok vervolgens in goede orde af en verdween geheel, zonder dat het ons mogelijk was hem te bereiken.

Van den 5^{den} op den 4^{den} Augustus:

Groot hoofdkwartier te Turnhout.

1^e Divisie te Vosselaar.

2^e » te Turnhout.

3^e » te Arendonk.

Reserve » te Lommel.

Zware kavallerie te Ravels.

Ligte » te Arendonk.

4 Augustus: Alle korpsen hervatten hunnen marsch in bijna evenwijdige rigtingen.

Van den 4^{den} op den 5^{den} Augustus:

Groot hoofdkwartier te Turnhout.

1e Divisie idem.

2e » te Gheel.

3e » te Moll.

Reserve » te Lommel.

Zware kavallerie te Castelré.

Ligte » te Moll.

Van den 5^{den} op den 6^{den} Augustus:

Groot hoofdkwartier te Gheel.

1e Divisie idem.

2e » te Diest.

3e » te Beeringen.

Reserve » te Hechtel.

Zware kavallerie te Vorst.

Ligte » te Pael.

6 Augustus: De 2e divisie brengt zijne voorposten vooruit tot Haelen en Herck,

in de rigting van Hasselt, zonder den vijand te ontmoeten.

De generaal Daine was, dien marsch vernemende, dadelijk voorwaarts gerukt en die beweging voorspelde iets goeds. Voor ons toch was het een waarborg van welslagen, want het toonde klaarblijkelijk aan, dat die generaal den strik niet zag die hem gespannen werd, en de gevaren niet bevroedde die hem bedreigden.

Er had eene ontmoeting plaats tusschen zijne troepen en onze reserve, nabij het dorp Hechtel, welke echter niets beslissends opleverde noch opleveren kon, dewijl onze linker vleugel last had den vijand niet terug te drijven, maar integendeel om hem, door een' schijnbaren tegenstand, tot aanvallen uit te lokken, ten einde aan de korpsen van den rechter vleugel tijd te geven hem om te trekken.

Van den 6^{den} op den 7^{den} Augustus:

Het groot hoofdkwartier bleef te Gheel.

1^e Divisie idem.

2^e » te Diest.

3^e » te Beeringen.

Reserve » te Houthaelen.

Zware kavallerie te Vorst.

Ligte » te Pael.

7 Augustus: De eerste divisie marcheert op Diest, van waar zij sterke detachementen uitzendt in de rigting van Hasselt en Scherpenheuvel.

De tweede divisie rukt op St. Truijen.

De derde, de reserve-divisie en de geheele kavallerie op Hasselt.

De vijand kon zich den nacht van den 7^{den} op den 8sten nog ten nutte maken, om op Thienen terug te trekken en te trachten zich te vereenigen met het leger

van de Schelde. In ieder geval was het te verwachten dat hij naar St. Truijen zou doorbreken. Gelukkig deed hij noch het een noch het ander. Onze patrouilles en spionnen, die zich tot aan de poorten van Hasselt hadden gewaagd, kwamen allen met geruststellende rapporten binnen. Zij berigttten dat de vijand positie had genomen voor Hasselt en de toegangen tot de stad versperde, om er zich te verdedigen, ingeval van terugtogt.

Van dat oogenblik af scheen ons het welslagen van het eerste gedeelte van den veldtogt verzekerd. De algeheele nederlaag der troepen van den generaal DAINÉ was niet meer twijfelachtig.

De groote kunst van oorlogen bestaat daarin, zoodanig te manoeuvreren, dat de vijand, indien hij geslagen wordt, zonder eenige hoop op herstel verloren is.

Zie hier de plaatsing onzer troepen op den 7^{den}, des avonds:

De hoofdmagt van de 1e divisie te Diest.

2e Divisie te St. Truijen.

3^e Divisie te Herck, Kermpt, Herckenrode en Stevoort.

De reserve-divisie op den weg van Eindhoven naar Hasselt.

De zware kavallerie en artillerie te Haelen, Douck en Rummen.

De ligte kavallerie te Herck.

8 Augustus: Al onze troepen waren, met het aanbreken van den dag onder de wapenen. De bewegingen van het geheel, hadden ten doel, om den vijand, wanneer men hem in eene stelling vond, overhoop te werpen en te gelijkertijd de stad Hasselt in te sluiten, om hem allen terugtogt onmogelijk te maken.

Alle orders werden stiptelijk uitgevoerd. De vijand dien men te Kermpt en Curingen ontmoette, werd op hetzelfde oogenblik van voren en ter zijde aangegrepen en kon geen weêrstand bieden; hij wierp zich in wanorde op Hasselt, en onze troepen rukten, bijna tegelijkertijd met hem, de stad binnen. De weinigen aan wie het gelukte zich een' weg door de stad te banen, vielen in handen van onze troepen, die aan gene zijde geplaatst waren om hen den terugtogt af te snijden.

De velden in den omtrek waren bedekt met wapenen en equipmentsstukken van alle soort, waarvan de vlugtenden zich ijlings ontdeden, om zooveel te beter uit de voeten te kunnen komen. Alles zocht zijn heil in de vlugt, en men ontmoette geen enkel korps dat in staat was de algeheele ontbinding tegen te houden.

9 Augustus: De dag van den 8sten had het leger van de Maas buiten gevecht gesteld en al onze korpsen werden tegen dat van de Schelde gerigt, hetwelk, zooals men vernam, zich te Leuven had zamengetrokken, welke stad, indien men de rapporten mogt gelooven, in staat van tegenweer was gesteld.

10 Augustus: Thienen had zijne poorten versperd en de tirailleurs, die in de omliggende tuinen waren geplaatst, gaven vuur op onze voorhoede. Alle tegenstand hield echter op, toen de vijand onze kolonnen zag aanrukken.

Den 10^{den} op den 11^{den} Augustus:

Het groot hoofdkwartier te St. Truijen.

1^e Divisie te Diest.

2^e » te Thienen.

3^e » te St. Truijen.

Reserve-divisie te Hasselt.

Zware kavallerie te Houppertingen.

Ligte » » te Halle.

Den 10^{den} des avonds, werden voor den volgendeg dag, vele beschikkingen genomen.

De opperbevelhebber deed eene sterke kolonne zamenstellen, uit de geheele 2de divisie, aan welke hij de ligte kavallerie met hare halve batterij en eene tweede batterij rijdende artillerie toevoegde.

11 Augustus. De hertog had bevel, zich in den vroegen morgen van dezen dag, aan het hoofd van de gemelde kolonne, naar de linker zijde in beweging te stellen; het bosch van Meerdael regts te laten; de Dijle bij St. Jorisweert over te trekken en zich meester te maken van de wegen die van Brussel en Tervueren op Leuven loopen. Voorts om op die wegen stelling te nemen en zijnen linker vleugel uit te strekken tot aan den weg van Leuven op Mechelen.

Dat bevel werd volkomen ten uitvoer gebracht.

De kolonne bivouackeerde van den 11^{den} tot den 12^{den} in de nabijheid van het dorp Nethen; zij hernam hare beweging den 12^{den}, met het aanbreken van den dag en kwam des middags in de stelling die haar was aangewezen.

De troepen bewaarden op dien langen en moeilijken togt eenen bewonderenswaardigen zamenhang en geestdrift. Op het oogenblik dat de kolonne op den weg van Tervueren naar Leuven rukte, hielden onze tirailleurs een post-rijtuig aan, waarin zich de Fransche generaal BELLIARD bevond, die op weg was naar

het hoofdkwartier van het Belgisch leger te Leuven en den Hertog aankondigde dat de Maarschalk GÉRARD, aan het hoofd van een Fransch legerkorps in aantogt was.

De verwondering van dezen Generaal over zijne aanhouding; zijne bevreesing zich zoo onverwacht in het midden onzer troepen te zien, die hij nog op grooten afstand waande; het nieuws dat hij aankondigde betrekkelijk den opmarsch der Fransche troepen; de nieuwsgierigheid der onzen, opgewekt door de tegenwoordigheid van een vreemd generaal in groote tenue; de onzekerheid van 't geen de dag zou opleveren; het gebulder van het geschut dat zich flauw in de verte liet hooren; alles opgeluisterd door het heldere zonnelicht van eenen schoonen Augustusmorgen, bood een dier menigvuldige afwisselingen aan, waaruit het leven van den soldaat in het veld is zamengeweven en die er de behagelijkste zijde van uitmaken.

Op den afstand van een goed kanonschot van Leuven, verheft zich eene hoogte, bekend onder den naam van den ijzerenberg. Het was op deze verhevenheid, die de stad beheerscht, dat de Hertog zijne troepen stelling deed nemen, met den linker vleugel uitgestrekt tot aan den weg van Leuven naar Mechelen.

De ligte troepen hadden dien weg reeds bereikt; maar de infanterie, welke dezelfde rigting nam, werd in haren marsch gestuit door het bevel om de vijandelikheden te staken, en dien uitweg voor den vijand open te laten.

De hoofdmagt van het leger had den kortsten weg op Leuven genomen. Zij ontmoette den vijand bij het dorp Bouter-

sem, halfweg Leuven en Thienen, waar een gevecht plaats had, waarvan de uitslag even snel als beslissend was.

De vijand werd tot Leuven teruggedrongen en daar de verdedigingswerken, die daar in haast waren opgeworpen, te zwak bevonden werden om de stad tegen een' krachtigen aanval te beschermen, verlangde hij te capituleren.

Dit had eene overeenkomst ten gevolge, waardoor het overschot van het Belgisch leger vrijheid kreeg zich op Mechelen terug te trekken, terwijl onze troepen Leuven bezetteden.

Hier sluit het tooneel dat op den 12^{den} Augustus geopend werd. Als wapenfeit was het volkomen gelukt; uit een krijgskundig oogpunt beschouwd, was het doel van den veldtog bereikt.

Ons voornemen, wij herhalen het, bepaalde zich tot het schrijven van een beknopt, eenvoudig en waarachtig overzicht der feiten, en wij geven onze schets met vertrouwen aan het oordeel van den onpartijdigen lezer over.

(Ingezonden.)

(get.) NOÏROT.

**EENIGE BIJZONDERHEDEN BETREKKELIJK DE GENERAALS VAN HET FRANSCH LEGER
IN HET OOSTEN DIE ZICH BIJ DE BESTORMING VAN SEBASTOPOL OP DEN 8sten SEP-
TEMBER 1854 HEBBEN ONDSCHIEDEN, EN MEER BEPAALD VERMELD ZIJN
IN DE RAPPORTEN VAN DEN MAARSCHALK PELISSIER.**

A. Regter zijde van den aanval.

1. De divisie-generaal BOSQUET (PIERRE JOSEPH FRANÇOIS), — geboren in 1810, te Pau, werd in 1829 op de Polytechnische school te Parijs toegelaten, in 1851 bevorderd tot *sous-lieutenant élève d'artillerie* aan de applicatie-school te Metz, en in 1855 als *sous-lieutenant* bij een regiment artillerie aangesteld. In 1854 overgeplaatst bij eene batterij artillerie in Afrika dienstdoende, bleef hij aldaar in verschillende betrekkingen tot in 1854. In 1856 namelijk tot 1^{en} luitenant, en in 1859 tot 2^{en} kapitein der artillerie be-

noemd, werd hij in 1842 buitengewoon bevorderd tot chef de bataillon, en hem het kommando opgedragen over een nieuwelings opgericht bataillon inlandsche tirailleurs te Oran. Hij ging alzoo bij de infanterie over, en maakte daardoor (even als in der tijd de officieren der genie LAMORICIERE en CAVAIGNAC) een veel sneller avancement dan het geval zou geweest zijn, indien hij bij zijn oorspronkelijk wapen gebleven ware. — In 1845 tot luitenant-kolonel bij het 15^e regiment ligte infanterie bevorderd, later overgeplaatst bij het 44^e regiment infanterie van linie, werd hij in 1847 tot kolonel van het